

KATALIKŲ BAŽNYČIOS KATEKIZMAS

Santrauka

Katalikų interneto tarnyba

UDK 23/28:282

Ka575

Viršelyje:

Gerasis Ganytojas. Krikščionių antkapinio akmens fragmentas. III a. pab. Roma (Italija), Domicilės (*Domitilla*) katakombos

Iš pagonių perimtą bukolinį paveikslą krikščionys panaudojo kaip mirusiojo sielos amžinajame gyvenime gaunamo atilsio ir palaimos simbolį.

Figūroje taip pat slypi bendroji *Santraukos* prasmė: Gerasis Ganytojas Kristus, savo valdžia (lazda) vedantis ir ginantis tikinčiuosius (avį), patraukia juos melodinga tiesos simfonija (fleita) ir suteikia atilsį *gyvybės medžio*, t. y. rojų atveriančio jo atperkamojo kryžiaus, paunksnėje.

Versta iš

CATECHISMO DELLA CHIESA CATTOLICA. Compendio.

Libreria Editrice Vaticana, 2005

Libreria Editrice Vaticana omnia sibi vindicat iura. Sine eiusdem licentia scripto data nemini liceat hunc Compendium denuo imprimere aut in aliam linguam vertere.

© Libreria Editrice Vaticana, 2005
00120 Città del Vaticano

© Lietuvos Vyskupų Konferencija, 2007

ISBN 978-9955-653-04-2

© Katalikų interneto tarnyba, 2007

MOTU PROPRIO
dėl Katalikų Bažnyčios katekizmo santraukos
aprobavimo ir paskelbimo

Garbingiesiems broliams kardinolams, patriarchams, arkivyskupsams, vyskupsams, kunigams, diakonams ir visiems Dievo tautos nariams.

Prieš dvidešimt metų buvo pradėtas rengti *Katalikų Bažnyčios katekizmas*, kurį išleisti paprašė Vyskupų sinodo nepaprastasis susirinkimas visuotinio Vatikano II Susirinkimo pabaigos dvidešimtųjų metinių proga.

Esu be galo dėkingas Viešpačiui Dievui, kad jis dovanuoja Bažnyčiai šį *Katekizmą*, 1992 m. paskelbtą gerbiamo ir mylimo mano pirm-tako popiežiaus Jono Pauliaus II.

Didelę šios dovanos naudą ir vertę patvirtina pirmiausia teigiamas ir platus jo atgarsis tarp vyskupų, kuriems ypač jis ir skiriamas kaip patikimas bei autentiškas pavyzdinis tekstas katalikų mokymui dėstyti ir vietiniams katekizmomis rengti. Be to, jį labai palankiai priėmė visa Dievo tauta, galėjusi su juo susipažinti ir jį įvertinti daugiau negu penkiasdešimt kalbų, į kurias jis iki šiol išverstas.

Su dideliu džiaugsmu dabar aprobuoju ir skelbiu šio *Katekizmo Santrauką*.

2002 m. spalį jos gyvai pageidavo Tarptautinio katechetų kongreso dalyviai, šitaip išreiškę daug kur Bažnyčioje jaučiamą poreikį. Atsiliepdamas į šį troškimą, velionis mano pirmtakas 2003 m. vasario mėn. nusprendė ją parengti ir pavedė tai atlikti nedidelei mano vadovaujamai ir kelių ekspertų padedamai kardinolų komisijai. Darbo

metu šios *Santraukos* projektas buvo pateiktas įvertinti visiems kardinolams bei vyskupų konferencijų pirmininkams, ir dauguma jų priėmė ir įvertino jį palankiai.

Santrauka, kurią dabar pateikiu visuotinei Bažnyčiai, yra tikslus ir patikimas *Katalikų Bažnyčios katekizmo* apibendrinimas. Joje glaustai išdėstyti visi esminiai ir pamatiniai Bažnyčios tikėjimo elementai, todėl, kaip mano pirmtakas ir pageidavo, tai yra savotiškas žinynas, leidžiantis visiems, tikintiems ir netikintiems, vienu bendru žvilgsniu aprėpti visą katalikų tikėjimo panoramą.

Santraukos struktūra, turinys ir kalba tiksliai atspindi *Katalikų Bažnyčios katekizmą*, taigi kaip jo apibendrinimas ji padės ir skatins geriau jį pažinti ir jį išigilinti.

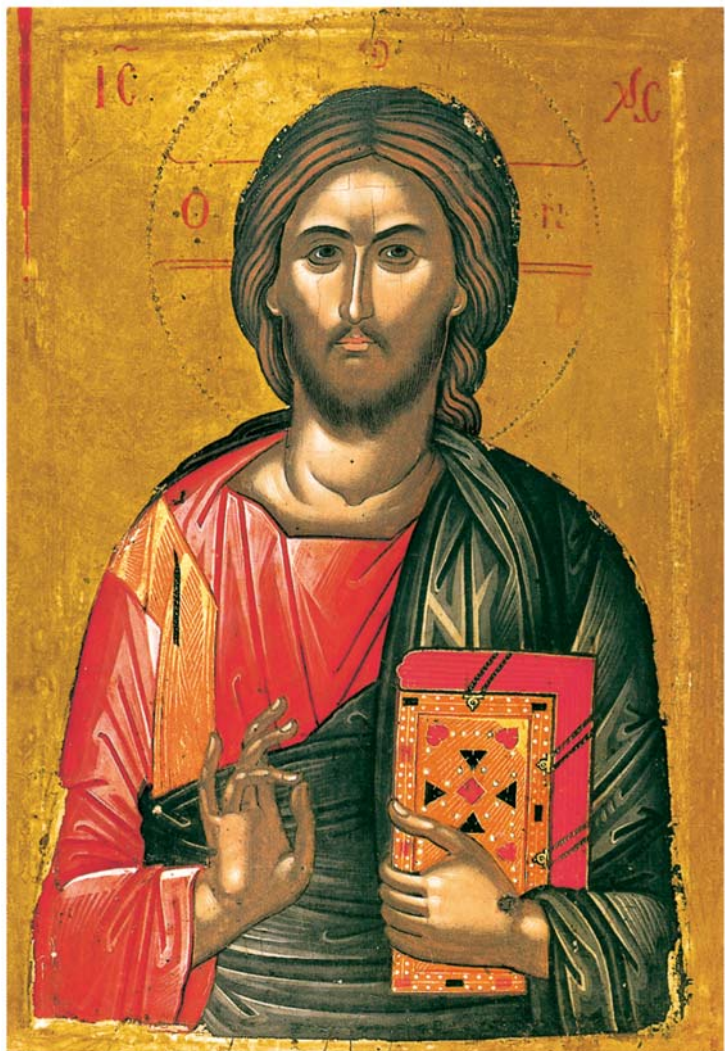
Todėl, kupinas pasitikėjimo, patikiu šią *Santrauką* pirmiausia visai Bažnyčiai ir konkrečiai kiekvienam krikščioniui, idant šiame trečiame tūkstantmetyje jos padedamas kiekvienas galėtų vėl imtis evangelizacijos bei tikėjimo mokymo su nauju polėkiu, kuriuo turi pasižymėti kiekviena bažnytinė bendruomenė ir kiekvienas bet kurio amžiaus ir bet kurios tautos Kristų tikintysis.

Tačiau dėl savo glaustumo, aiškumo ir vientisumo ši *Santrauka* taip pat skirta kiekvienam žmogui, kuris, gyvendamas pabirame daugialypių žinių pasaulyje, trokšta pažinti Gyvenimo Kelią, Dievo patikėtąją savo Sūnaus Bažnyčiai Tiesą.

Skaitydamas šią *Santrauką* kaip autoritetingą priemonę ir ypač Švenčiausiosios Mergelės Marijos, Kristaus ir Bažnyčios Motinos, užtarimu, kiekvienas galės vis geriau pažinti ir priimti aukščiausios Dievo Dovanos žmonijai – vienatinio jo Sūnaus Jėzaus Kristaus, kuris yra „kelias, tiesa ir gyvenimas“ (Jn 14, 6), – neišsemiamą gražumą, ypatingumą ir aktualumą.

2005 m. birželio 28 d., Šv. Petro ir Pauliaus iškilmės vigilija, pirmi pontifikato metai

Benedictus PP XVI

Reto meninio grožio Kristaus Visavaldžio (*Pantokrator*) ikona primena psalmininko žodžius:

„Tu nustelbi visus vyrus savo grožiu, tavo kalba sklidina malonės“ (Ps 45, 3).

Šv. Jonas Auksaburnis, pritaikydamas šią liaupę Viešpačiui Jėzui, rašė: „Kristus Dvasios galia buvo pačiame jėgų žydėjime, ir jame spindėjo dvigubas grožis – sielos ir kūno“ (PG 52, 479).

Ši ikona, vaizdų kalba sėkmingai perteikianti ir Jėzaus žmogystės spindėjimą, ir jo dievytės švytėjimą, yra pirmųjų visuotinių susirinkimų apibendrinimas.

Kristus dėvi raudoną tuniką, dengiamą tamsiai mėlyno apsiausto. Šiomis dviem spalvomis žymima dvejoja jo prigimtis, o auksiniai atspindžiais primenamasis dieviškasis Žodžio asmuo. Nuo dešinio peties krinta auksinė stula, simbolizuojanti jo amžinąją kunigystę. Didingą ir giedrą veidą rėmina tankūs plaukai ir gaubia kryžiaus formos aureolė, sudaranti Dievo vardo apreiškimą Iš 3, 14 primenančią trigramą $O \Omega N$ („Tas, kuris yra“). Ikonos viršuje pakraščiuose matyti dvi *digramos*: $IC - XC$ („Jėzus“ – „Kristus“), išreiškiančios paties paveiklo pavadinimą.

Dešinė ranka, kurios sulenktas bevardis pirštas beveik liečia nykštį (dvejopai Kristaus prigimčiai asmens vienybėje pažymėti), pavaizduota būdingu laiminimo judesiu. Tuo tarpu kairė ranka tvirtai spaudžia Evangelijos knygą, papuoštą trimis sąsagomis, perlais ir brangakmeniais. Simbolizuojanti ir apibendrintai išreiškianti Dievo žodį Evangelija turi ir liturginę prasmę, nes švenčiant Eucharistiją skaitomas jos skaitinys ir per konsekraciją tariami Jėzaus žodžiai.

Paveikslas, iškiliai apibendrinantis tikrovės ir simbolikos elementus, skatina kontempliuoti Jėzų ir sekti juo. Per Bažnyčią, savo sužadėtinę ir savo mistinį kūną, Jėzus ir šiandien laimina žmoniją ir apšviečia ją savo Evangelija, autentiška tiesos, žmogaus laimės ir išganymo knyga.

368 m. rugpjūtį sode Augustinas išgirdo balsą, sakantį: „Imk ir skaityk, imk ir skaityk“ (*Išpažinimai*, 8, 12, 29). *Katalikų Bažnyčios katekizmo santrauka*, apibendrinanti Bažnyčios katechezėje dėstomą Jėzaus Evangeliją, yra kvietimas atsiversti tiesos knygą ir ją skaityti, net valgyti, kaip darė pranašas Ezekielis (plg. Ez 3, 1–4).

TEOFANAS KRETIETIS (1546). *Kristaus ikona*. Atono kalnas, Stauroniceto (*Stauronikēta*) vienuolynas

IŽANGA

1. 1992 m. spalio 11 d. popiežius Jonas Paulius II viso pasaulio tikintiesiems pateikė *Katalikų Bažnyčios katekizmą*, pristatomą kaip „pavyzdinį tekstą iš gyvųjų tikėjimo šaltinių atsinaujinančiai katechezei“¹. Tad praėjus trisdešimt metų nuo Vatikano II Susirinkimo (1962–1965) pradžios, buvo sėkmingai išpildytas Vyskupų sinodo 1985 m. nepaprastojo susirinkimo pageidavimas parengti viso katalikų tikėjimo ir moralinio mokymo katekizmą.

Po penkerių metų, 1997 m. rugpjūčio 15 d., skelbdamas *Katalikų Bažnyčios katekizmo editio tipica*, popiežius patvirtino pagrindinį šio darbo tikslą: „Išsamiai ir vientisai pristatyti katalikų mokymą, idant visi galėtų pažinti, ką savo kasdieniame gyvenime išpažįsta ir švenčia, kuo gyvena ir ko meldžia Katalikų Bažnyčia.“²

2. Siekdamas, kad *Katekizmo* vertė būtų geriau suvokta, ir atsiliepdamas į 2002 m. spalio mėnesį Tarptautiniame katechetų kongrese pasigirdusį prašymą, Jonas Pauliaus II 2003 m. įsteigė Tikėjimo mokymo kongregacijos prefekto kardinolo Josepho Ratzingerio vadovaujamą komisiją ir pavedė jai parengti *Katalikų Bažnyčios katekizmo santrauką*, kurioje tas pats tikėjimo turinys būtų suformuluotas labiau apibendrintai. Po dvejų metų darbo parengtas *Santraukos projektas*, norint gauti patarimų, buvo išsiuntinėtas kardinolams ir vyskupų konferencijų pirmininkams. Absoliuti dauguma atsiliepusių *projektą* kaip visumą įvertino teigiamai. Todėl komisija iš naujo peržiūrėjo šį *projektą* ir, atsižvelgdama į gautus pasiūlymus kai ką patobulinti, parengė galutinį dokumento tekstą.

¹ JONAS PAULIUS II. Apaštališkoji konstitucija *Fidei depositum* (1992 spalio 11).

² JONAS PAULIUS II. Apaštališkasis laiškas *Laetamur magnopere* (1997 rugpjūčio 15).

3. *Santraukai* būdingi trys pagrindiniai bruožai: griežta priklausomybė nuo *Katalikų Bažnyčios katekizmo*; dialoginis žanras; *paveikslų* panaudojimas katechezėje.

Pirmiausia *Santrauka* nėra savarankiškas kūrinys ir jokių būdu nepretenduoja pakeisti *Katalikų Bažnyčios katekizmo*; priešingai, joje nuolat juo remiamasi tiek reguliariai nurodant susijusius straipsnius, tiek be paliovos laikantis jo sandaros, dėstymo ir turinio. Be to, *Santrauka* norima iš naujo sukelti uolų domėjimąsi *Katekizmu*, dėl išmintingo dėstymo ir dvasinio pobūdžio visada išliekančiu pagrindiniu šiandienės bažnytinės katechezės tekstu.

Kaip ir *Katekizmas*, *Santrauka* suskirstyta į keturias dalis, atitinkančias pamatinius gyvenimo Kristuje įstatymus.

Pirmoje dalyje, pavadintoje „Tikėjimo išpažinimas“, deramai apibendrinamas *lex credendi*, t. y. Katalikų Bažnyčios išpažįstamas tikėjimas, remiantis Apaštalų simboliu, išplėtotu Nikėjos–Konstantinopolio symboleje, kurį nuolat skelbiant krikščionių susirinkimuose išlaikomas gyvas pagrindinių tikėjimo tiesų atminimas.

Antroje dalyje, pavadintoje „Krikščioniškojo slėpinio šventimas“, pristatomi esminiai *lex celebrandi* elementai. Iš tikrųjų geriausias atsakas į Evangelijos skelbimą yra sakramentinis gyvenimas. Jame tikintieji kiekvieną savo egzistencijos akimirką patiria ir liudija Velykų slėpinio, per kurį Kristus atliko mūsų atpirkimo darbą, išganomąjį veiksmingumą.

Trečioje dalyje, pavadintoje „Gyvenimas Kristuje“, primenamas *lex vivendi*, t. y. pakrikštytųjų įsipareigojimas savo elgesiu ir etiniu pasirinkimu išreikšti ištikimybę išpažįstamam ir švenčiamam tikėjimui. Juk tikintieji yra Viešpaties Jėzaus pašaukti daryti tai, kas atitinka jų kaip Tėvo vaikų Šventosios Dvasios meilėje kilnumą.

Ketvirtoje dalyje, pavadintoje „Krikščioniškoji malda“, apibendrinamas *lex orandi*, t. y. maldos gyvenimas. Sekdamas Kristumi, tobulu besimeldžiančiojo pavyzdžiu, krikščionis ir pats yra pašauktas kalbėtis su Dievu maldoje, kurios viena geriausių formų yra paties Jėzaus išmokyta malda *Tėve mūsų*.

4. Antras *Santraukos* bruožas yra *dialoginė* forma, kuria tęsiamas klausimais ir atsakymais pagrįstas senas literatūrinės katechezės žanras. Taip vėl iškeliamas idealus mokytojo ir mokinio dialogas, nesiliaujančia klausimų seka patraukiantis skaitytoją, skatinantis jį nuolat atrasti visada naujų savo tikėjimo tiesos aspektų. Dialoginis žanras taip pat padeda pastebimai sutrumpinti tekstą, apsiribojant vien tuo, kas esminga. Taip galima lengviau pasisavinti ir įsiminti turinį.

5. Trečias bruožas yra *Santraukos* sandarą paryškinantys paveikslai. Jie paimti iš itin turtingo krikščioniškosios ikonografijos paveldo. Šimtametė susirinkimų tradicija moko, jog Evangelija skelbiama ir paveikslais. Visais laikais menininkai pateikdavo tikintiesiems kontempliuoti ir žavėtis iškilų išganyto slėpinio įvykių, perteiktų spindinčiomis spalvomis ir tobulu grožiu. Šiandien, vaizdų civilizacijoje, labiau negu bet kada matyti, jog šventuoju paveikslu galima išreikšti daug daugiau negu žodžiais, nes dėl jo dinamizmo Evangelijos žinia perteikiama ir perduodama itin veiksmingai.

6. Praėjus keturiasdešimt metų nuo Vatikano II Susirinkimo pabaigos ir švenčiant Eucharistijos metus, ši *Santrauka* gali būti dar viena priemonė, padedanti tenkinti bet kurio amžiaus ir bet kurios padėties tikinčiųjų tiesos alkį, taip pat poreikį tų, kurie, nors ir nebūdami tikintys, trokšta tiesos ir teisingumo. Ji bus paskelbta per visuotinės Bažnyčios šulų ir pavyzdinių Evangelijos skelbėjų senovės pasaulyje Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus iškilmę. Šie apaštalai buvo matę tai, ką skelbė, ir liudijo Kristaus tiesą iki pat kankinystės. Sekime jų misionierišku polėkiu ir melskime Viešpatį, kad Bažnyčia visada laikytųsi pirmąkart ir džiaugsmingai jai paskelbusių tikėjimą apaštalų mokymo.

2005 m. kovo 20 d., *Verbų sekmadienis*

KARD. JOSEPH RATZINGER
Specialiosios komisijos pirmininkas

Nuostabiame šedevre *Išminčių pagarbinimas* (plg. Mt 2, 1–12) vaizduojamas Jėzaus apsireiškimas visoms tautoms. Įsikūnijimas yra dovana ne tik Marijos, Juozapo, Izraelio moterų, piemenų, paprastų žmonių tikėjimui, bet ir iš Rytų atvykusių pagarbinti naujagimio Mesijo bei įteikti jam dovanų svetimšalių tikėjimui:

„Ižengę į namus, pamatė kūdikį su motina Marija ir, parpuolę ant žemės, jį pagarbino. Paskui jie atidengė savo brangenybių dėžutes ir davė jam dovanų: aukso, smilkalų ir miros“ (Mt 2, 11).

Išminčiai – tikėti pašauktų tautų pirmienos; jie artinasi prie Jėzaus ne tuščiomis rankomis, bet su savo žemės ir savo kultūros turtais.

Jėzaus Evangelija yra išganomasis žodis visai žmonijai. Šv. Leonas Didysis sakė:

„Visos tautos, atstovaujamos trijų išminčių, tegarbina visatos Kūrėją, ir Dievas tebūna pažįstamas ne tik Judėjoje, bet ir visoje žemėje, nes visur Izraelyje didis jo vardas“ (plg. Ps 75, 2) (*Pamokslas 3 Epifanijos proga*).

Santraukos pirmoje dalyje parodomas Dievo ir žmogaus susitikimas bei tikėjimo atsakas, kuriuo Bažnyčia visų žmonių vardu atsiliepia į Dievo Sūnaus atperkamojo įsikūnijimo ir dieviškojo apreiškimo dovana.

GENTILE DA FABRIANO (1423). *Išminčių pagarbinimas*. Florencija (Italija), Uffizi galerija (*Galleria degli Uffizi*)

PIRMA DALIS

TIKĖJIMO IŠPAŽINIMAS

PIRMAS SKYRIUS
„TIKIU“ – „TIKIME“

Šioje miniatiūroje vaizduojamas visas šešių dienų kūrimo ciklas iki pirmųjų tėvų gundymo (plg. Pr 1–3).

*Viešpatie, kokie įvairūs tavo kūriniai!
Kaip išmintingai juos visus sukūrei!
Tavo kūrinių pilna žemė.
Štai jūra, tokia bekraštė ir plati,
ten knibždėlynas be skaičiaus –
maži ir dideli gyvūnai.
Čia plaukioja laivai
ir žaidžia Leviatanas, kurį tu sukūrei.
Visi jie laukia iš tavęs,
kad duotum jiems peno, kada reikia.
Kai tu jiems duodi, jie surenka,
kai ištiesi ranką, jie sotūs gėrybių.
Garbink Viešpatį, mano siela! (Ps 104, 24–28. 35)*

Velyknaktį Bažnyčia aukština Viešpatį už dar didingesnį žmonijos ir kosmoso atpirkimo darbą:

*Visagali amžinasis Dieve, nuostabūs Kūrėjau!
Tegul atpirkieji žmonės supranta,
jog pasaulio sukūrimas laikų pradžioje
nėra didesnis dalykas už Velykų Avinėlio –
Kristaus pasiaukojimą, laikų pilnatvei atėjus.*

Kūrimo dienos. Souvigny Biblijos miniatiūra. Moulins (Prancūzija), Municipalinė biblioteka (*Bibliothèque Municipale*)

1. Kas Dievo plane numatyta žmogui?

Dievas, pats būdamas tobulas ir laimingas, vien iš savo gerumo kylančiu sumanymu laisva valia sukūrė žmogų, kad padarytų jį savo palaimingojo gyvenimo dalininku. Atėjus laiko pilnatvei, Dievas Tėvas pasiuntė savo Sūnų kaip į nuodėmę nupuolusių žmonių Atpirkėją ir Gelbėtoją pašaukti jų į savo Bažnyčią ir Šventosios Dvasios veikimu padaryti įsūniais bei amžinosios laimės paveldėtojais.

PIRMAS POSKYRIS

ŽMOGUS PAJĖGUS PAŽINTI DIEVĄ

„Didis esi, Viešpatie, ir be galo girtinas [...]. Sukūrei mus sau, ir nerami mūsų širdis, kol neatsilsės tavyje“ (šv. Augustinas).

30

2. Kodėl žmoguje glūdi Dievo troškimas?

Sukurdamas žmogų pagal savo paveikslą, Dievas pats įrašė jo širdyje troškimą jį regėti. Net jei jis šį troškimą ignoruoja, Dievas nesiliauja traukęs žmogaus prie savęs, idant šis gyventų ir rastų jame tiesos bei laimės pilnatvę, kurios be paliovos ieško. Savo prigimtimi ir pašaukimu žmogus yra religinė būtybė, pajėgi užmegzti bendrystę su Dievu. Šis artimas ir gyvybiškas ryšys su Dievu suteikia žmogui pamatinį orumą.

27–30
44–45

3. Ar galima pažinti Dievą vien proto šviesa?

Iš kūrinijos, t. y. iš pasaulio ir iš žmogaus asmens, žmogus vien savo protu tikrai gali pažinti Dievą kaip visatos pradžią ir tikslą, kaip aukščiausiąjį gėrį, kaip begalinę tiesą ir grožį.

31–36
46–47

4. Ar pakanka vien proto šviesos pažinti Dievo slėpinių?

37–38 Pažindamas Dievą vien proto šviesa, žmogus susiduria su daugybe sunkumų. Negana to, jis pats negali įžengti į dieviškojo slėpinio gilumą. Štai kodėl Dievas panoro savo Apreiškimu nušviesti ne tik žmogiškąjį supratingumą pranokstančias tiesas, bet ir religijos bei moralės tiesas, idant jas, kaip tokias prieinamas protui, per tai visi galėtų pažinti nesunkiai, su visišku tikrumu ir be jokios klaidos.

5. Kaip kalbėti apie Dievą?

39–43 Apie Dievą galima kalbėti visiems ir su visais, remiantis žmogaus
48–49 ir kitų kūrinių tobulumo apraiškomis, nors ir ribotai, bet atspindinčiomis begalinį Dievo tobulumą. Vis dėlto, net ir žinant, kad begalinio Dievo slėpinio niekada neįmanoma pilnatviškai išreikšti, mūsų kalbėseną būtina nuolatos gryninti, atsisakant to, kas yra įsivaizduota ir netobula.

ANTRAS POSKYRIS

DIEVAS PASITINKA ŽMOGŲ

DIEVO APREIŠKIMAS

6. Ką Dievas apreiškia žmogui?

50–53 Dėl savo gerumo ir išminties Dievas panoro apsireikšti žmogui.
68–69 Įvykiais ir žodžiais jis apsireiškia pats ir apreiškia savo maloningąjį planą, nuo amžių jo numatytą Kristuje žmonių labui. Šio plano esmė – Šventosios Dvasios malone padaryti visus žmones dieviškojo gyvenimo dalininkais, idant jie taptų įsūniais jo vienatiniame Sūnuje.

7. Kokie yra pirmi Dievo Apreiškimo tarpiniai?

54–58 Iš pradžių Dievas apsireiškė mūsų pirmiesiems tėvams – Adomui
70–71 bei Ievai ir pakvietė juos į artimą bendrystę su juo. Po jų nuopuolio jis nepertraukė savo Apreiškimo ir pažadėjo išganymą visiems jų

palikuonims. Po tvano Dievas su Nojumi sudarė sandorą tarp savęs ir visų gyvų būtybių.

8. Kokie yra tolesni Dievo Apreiškimo tarpsniai?

Dievas pasirinko Abraomą, pašaukdamas jį išeiti iš savo krašto, kad padarytų jį „daugybės tautų tėvu“ (Pr 17, 5), ir pažadėdamas palaiminti jame „visas žemės gentis“ (plg. Pr 12, 3). Abraomo palikuonys yra patriarchams duotų dieviškųjų pažadų saugotojai. Dievas ugde Izraelį kaip savo išrinktąją tautą, gelbėdamas iš Egipto vergijos. Jis sudarė su juo Sinajaus sandorą ir per Mozę davė jam savo Įstatymą. Pranašai skelbė esminį tautos atpirkimą ir išgelbėjimą, apimsiantį visas tautas naujojoje ir amžinojoje Sandoroje. Iš Izraelio tautos, karaliaus Dovydo giminės, gimsiąs Mesijas Jėzus.

9. Koks yra paskutinis ir lemiamas Dievo Apreiškimo tarpsnis?

Jį įgyvendina įsikūnijęs Žodis – Jėzus Kristus, Apreiškimo tarpininkas ir pilnatvė. Kaip žmogumi tapęs vienatinis Dievo Sūnus, jis yra tobulas ir galutinis Tėvo Žodis. Atsiuntus Sūną ir dovanojus Šventąją Dvasią, Apreiškimas tampa visiškai užbaigtas, nors visa jo reikšmė Bažnyčios tikėjime turės būti laipsniškai suvokiama amžių būvyje.

„Dovanojęs mums savo Sūną, kuris yra vienintelis ir galutinis jo Žodis, Dievas šiuo Žodžiu mums pasakė viską iškart ir nebeturį ko pasakyti“ (šv. Kryžiaus Jonas).

10. Kokia yra privačiųjų apreiškimų vertė?

Nors ir nepriklausantys tikėjimo paveldui, privatieji apreiškimai gali padėti gyventi pačiu tikėjimu, jei aiškiai kreipia į Kristų. Tačiau Bažnyčios Magisteriumas, turintis įvertinti tuos privačiuosius apreiškimus, negali priimti siekiančių pranokti ar pataisyti galutinį Apreiškimą, kuris yra Kristus.

DIEVIŠKOJO APREIŠKIMO PERDAVIMAS

11. Kodėl ir kaip perduodamas dieviškasis Apreiškimas?

74 Dievas „trokšta, kad visi žmonės būtų išganyti ir pasiektų tiesos pažinimą“ (1 Tim 2, 4), t. y. pažintų Jėzų Kristų. Štai kodėl būtina skelbti Kristų visiems žmonėms pagal jo paliepimą: „Eikite ir padarykite mano mokinius visų tautų žmones“ (Mt 28, 19). Tai įgyvendinama per Apaštalų Tradiciją.

12. Kas yra Apaštalų Tradicija?

75–79, 83, 96, 98 Apaštalų Tradicija yra Kristaus žinios perdavimas nuo krikščionybės pradžios per skelbimą, liudijimą, institucijas, kultą, įkvėptuosius raštus. Apaštalai perdavė savo įpėdiniais vyskupams, o per juos ir visoms kartoms iki laikų pabaigos tai, ką buvo gavę iš Kristaus ir sužinoję iš Šventosios Dvasios.

13. Kaip įgyvendinama Apaštalų Tradicija?

76 Apaštalų Tradicija įgyvendinama dvejopai: gyvu Dievo žodžio perdavimu (tiesiog vadinamu Tradicija) ir per Šventąjį Raštą, kuris yra tas pats išganymo skelbimas, išreikštas raštu.

14. Koks Tradicijos ir Šventojo Rašto ryšys?

80–82 97 Tradicija ir Šventasis Raštas yra glaudžiai tarp savęs susiję ir bendrauja tarpusavyje. Abu jie daro Kristaus slėpinį esamą bei vaisingą Bažnyčioje ir plaukia iš to paties dieviškojo šaltinio. Jie sudaro vieną šventą tikėjimo paveldą, iš kurio Bažnyčia semiasi tikrumo dėl visų apreiškusių tiesų.

15. Kam patikėtas tikėjimo paveldas?

84, 91 94, 99 Nuo apaštalų laikų tikėjimo paveldas patikėtas visai Bažnyčiai. Visa Dievo tauta, padedama Šventosios Dvasios ir vadovaujama Bažnyčios Magisteriumo, antgamtiniu tikėjimo jausmu priima dieviškąjį Apreiškimą, tolydžio vis labiau jį suvokia ir pritaiko gyvenime.

16. Kam patikėta autentiškai aiškinti tikėjimo paveldą?

Autentiškai aiškinti tikėjimo paveldą patikėta vien gyvajam Bažnyčios Magisteriumui, t. y. Petro įpėdiniui, Romos vyskupui, ir bendrystėje su juo esantiems vyskupams. Magisteriumas, Dievo žodžio tarnyboje besinaudojantis tikra tiesos charizma, taip pat turi apibrėžti dogmas, kurios yra ne kas kita, kaip dieviškajame Apreiškime glūdinčių tiesų formuluotės. Ši Magisteriumo galia taikoma ir tiesoms, būtinai susijusioms su Apreiškimu. 85–90
100

17. Koks santykis yra tarp Rašto, Tradicijos ir Magisteriumo?

Jie taip artimai susiję tarpusavyje, kad nė vienas neegzistuoja be kitų. Šventosios Dvasios veikimu jie visi drauge, kiekvienas savaip, veiksmingai prisideda prie žmonių išganymo. 95

ŠVENTASIS RAŠTAS

18. Kodėl Šventasis Raštas moko tiesos?

Kadangi Šventojo Rašto autorius yra pats Dievas, Šventasis Raštas vadinamas įkvėptu ir neklaidingai moko mūsų išganymui būtinų tiesų. Iš tiesų Šventosios Dvasios įkvėpti žmogiškieji autoriai užrašė tai, ko Dievas norėjo mus išmokyti. Tačiau krikščionių tikėjimas yra ne „knygos religija“, bet Dievo žodžio, kuris yra „ne bylus užrašytasis žodis, bet įsikūnijęs gyvasis Žodis“ (šv. Bernardas Klervietis). 105–108
135–136

19. Kaip skaityti Šventąjį Raštą?

Šventąjį Raštą reikia skaityti ir aiškinti, padedant Šventajai Dvasiai ir vadovaujant Bažnyčios Magisteriumui, pagal tris kriterijus: 1) atsižvelgiant į viso Rašto turinį ir vienybę; 2) paisant Rašto skaitymo Bažnyčios gyvojoje Tradicijoje; 3) neišleidžiant iš akių tikėjimo analogijos, t. y. darnaus tikėjimo tiesų tarpusavio ryšio. 109–119
137

20. Kas yra Raštų *kanonas*?

120 Raštų *kanonas* yra Apaštalų Tradicijos Bažnyčioje atrinktų visų
138 šventųjų raštų sąrašas. Ši *kanoną* sudaro 46 Senojo Testamento ir 27 Naujojo Testamento knygos.

21. Kuo svarbus krikščionims Senasis Testamentas?

121–123 Krikščionys gerbia Senąjį Testamentą kaip tikrą Dievo žodį. Visi jo raštai dieviškai įkvėpti ir išlaiko nuolatinę vertę. Jie liudija išganingosios Dievo meilės pedagogiją. Jie parašyti pirmiausia tam, kad parengtų visatos Išganytojo Kristaus atėjimui.

22. Kuo svarbus krikščionims Naujasis Testamentas?

124–127 Naujasis Testamentas, kuriame pagrindinis dėmesys skirtas Jėzui Kristui, atskleidžia galutinę dieviškojo Apreiškimo tiesą. Keturios evangelijos – Mato, Morkaus, Luko ir Jono – Naujajame Testamente yra svarbiausi Jėzaus gyvenimo ir mokymo liudijimai; jos sudaro visų Raštų šerdį ir užima ypatingą vietą Bažnyčioje.

23. Kas vienija Senąjį ir Naująjį Testamentą?

128–130 Raštas yra vienas, nes yra vienintelis Dievo Žodis, vienintelis Dievo išganyimo sumanymas, vienintelis dieviškasis abiejų Testamentų įkvėptumas. Senasis Testamentas parengia Naujajam, o Naujajame išsipildo Senasis. Jiedu nušviečia vienas kitą.

24. Koks Šventojo Rašto vaidmuo Bažnyčios gyvenime?

131–133 Šventasis Raštas Bažnyčios gyvenimui teikia atramą ir stiprybę. Bažnyčios vaikams jis yra tikėjimo tvirtybė, dvasinio gyvenimo maitinimas ir šaltinis. Šventasis Raštas yra teologijos ir pastoracinio skelbimo siela. Pasak psalmininko, jis yra „žibintas mano kojoms ir šviesa mano takui“ (Ps 119, 105). Štai kodėl Bažnyčia ragina dažnai skaityti Šventąjį Raštą, nes „nepažinti Raštų reiškia nepažinti Kristaus“ (šv. Jeronimas).

TREČIAS POSKYRIS

ŽMOGAUS ATSAKAS DIEVUI

TIKIU

25. Kaip žmogus atsako apsireiškančiam Dievui?

Dievo malonės palaikomas, žmogus atsako Dievui tikėjimo klusnumu, t. y. visiškai atsiduodamas Dievui ir priimdamas jo tiesą kaip laiduojamą To, kuris yra pati Tiesa. 142–143

26. Kokie yra svarbiausi tikėjimo klusnumo liudytojai Šventajame Rašte?

Liudytojų daug, o iš jų išsiskiria du: *Abraomas* išmėginamas „patikėjo Dievu“ (Rom 4, 3) ir visada pakludavo jo kvietimui, todėl tapo „tėvu visiems tikintiesiems“ (plg. Rom 4, 11. 18); *Mergelė Marija* per visą savo gyvenimą tobuliausiai įgyvendino tikėjimo klusnumą, ištarusi: *Fiat mihi secundum Verbum tuum* – „Tebūna man, kaip tu pasakei“ (Lk 1, 38). 144–149

27. Ką žmogui reiškia tikėti į Dievą?

Tai reiškia laikytis paties Dievo, pasitikint juo ir pritariant visoms jo apreikštomis tiesoms, nes Dievas yra *pati* Tiesa. Tai reiškia tikėti į vieną Dievą trijuose Asmenyse: Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią. 150–152
179–180
176–178

28. Kokios yra tikėjimo ypatybės?

Tikėjimas, *neužsitarnauta* Dievo *dovana*, prieinama nuolankiai jos prašantiems, yra išganymui *būtina* antgamtinė dorybė. Tikėjimo aktas yra *žmogiškasis aktas*, t. y. žmogaus, Dievo paveiktos valios pastūmėto laisvai pritarti dieviškajai tiesai, proto aktas. Be to, tikėjimas yra *tikras*, nes remiasi Dievo žodžiu; jis *veikia* „meile“ (Gal 5, 6) ir *nepaliaujamai auga* Dievo žodžio klausantis ir meldžiantis. Jis leidžia *iš anksto ragauti* dangaus džiaugsmo. 153–165
179–180
183–184

29. Kodėl tikėjimas ir mokslas neprieštarauja vienas kitam?

159 Nors tikėjimas ir viršija protą, tikėjimas ir mokslas niekada negali prieštarauti vienas kitam, nes abiejų šaltinis yra Dievas. Pats Dievas duoda žmogui ir proto šviesą, ir tikėjimą.

„Tikėk, kad suprastum; suprask, kad tikėtum“ (šv. Augustinas).

TIKIME

30. Kodėl tikėjimas yra asmeninis ir drauge bažnytinis aktas?

166–169 Tikėjimas kaip žmogaus laisvas atsakas apsiereiškiančiam Dievui
181 yra asmeninis aktas. Tačiau kartu jis yra bažnytinis aktas, išreiškiamas išpažinimu: „Tikime“. Iš tiesų tiki būtent Bažnyčia; tad Šventosios Dvasios malone Bažnyčia pirmesnė už pavienio krikščionio tikėjimą, ji gimdo jį ir maitina. Todėl Bažnyčia yra Motina ir Mokytoja.

„Niekas negali turėti Dievo kaip Tėvo, kas neturi Bažnyčios kaip Motinos“ (šv. Kiprijonas).

31. Kodėl tikėjimo formulės yra svarbios?

170–171 Tikėjimo formulės yra svarbios, nes jos leidžia visiems bendra kalba išreikšti, perimti, švęsti tikėjimo tiesas ir dalytis jomis su kitais.

32. Koku būdu Bažnyčios tikėjimas yra vienas?

172–175 Nors Bažnyčią sudaro skirtingų kalbų, kultūrų ir papročių žmonės, ji vienbalsiai išpažįsta vieną tikėjimą, gautą iš vienintelio Viešpaties ir perteiktą vienintelės Apaštalų Tradicijos. Ji išpažįsta vienintelį Dievą – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią – ir moko vienintelio išganymo kelio. Tad mes viena širdimi ir viena siela tikime tuo, kas glūdi perduotame ar užrašytame Dievo žodyje ir ką Bažnyčia pateikia kaip Dievo apreikštuosius dalykus.